

مهدویت

از دیدگاه اسلام و ادیان

www.ketab.ir

علی ربانی گلپایگانی

سرشناسه: ربانی گلپایگانی، علی، ۱۳۳۴ -
Rabbāni Golpayagān, Ali

عنوان و نام پندآور: مهدویت از دیدگاه اسلام و ادیان/علی ربانی گلپایگانی.

مشخصات نشر: قم: نشر راند، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: [۴۸۴] ص.

شابک: 978-622-7317-11-4

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.ص. [۴۲۷] - ۴۳۸؛ همچنین به صورت زیر نویس.

موضوع: محمدين حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق -

Muhammad ibn Hasan, Imam XII

موضوع: مهدویت

Mahdism

موضوع: مهدویت- احادیث

Mahdism - Hadiths

موضوع: آخر الزمان (اسلام) -- احادیث

End of the world (Islam) -- Hadiths

موضوع: مکتب اسلام

Maktabat Islam

رده بندی کنگره: ۲۶۲۶/۴

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۶۲

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۵۵۲۴۸

www.ketab.ir

نام کتاب: مهدویت از دیدگاه اسلام و ادیان

مؤلف: علی ربانی گلپایگانی

ناشر: راند

نوبت چاپ: دوم / ۱۴۰۳ / قم

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

طرح جلد: حسن مجتبی زاده

حروف چینی و صفحه آرایی: عطاء اله نصرتی

شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۷۳۱۷ - ۱۱ - ۴

۰۲۵۳۲۸۱۲۹۰۰

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

مرکز پخش: انتشارات راند؛ قم: ۰۹۱۹۷۴۶۳۱۳۳ - ۰۲۵۳۲۸۱۲۹۰۰

پیشگفتار ۱۹

بخش اول:

آیندگرایی و منجی باوری در ادیان و اندیشه‌های بشری

فصل اول: آینده‌گرایی و منجی باوری در اندیشه‌های بشری ۲۷

مقدمه ۲۷

آینده نگری‌های سکولار ۲۸

ارزیابی و تحلیل ۳۱

فصل دوم: آینده جهان در فلسفه ماتریالیسم دیالکتیک ۳۳

۱. ماتریالیسم دیالکتیک ۳۳

۲. نقش ابزار تولید در تحولات تاریخی ۳۴

۳. مالکیت فردی، ریشه مفاسد اجتماعی ۳۵

۴. بی‌آمدها و نتایج ۳۶

۵. ارزیابی ۳۷

فصل سوم: منجی موعود در آیین زرتشت ۴۱

۱. کیش زرتشت و متون اوستایی ۴۱

۲. اهورا مزدا و اهرمن ۴۱

۳. سوشیانت یا منجی ۴۲

۴. منجی‌های سه‌گانه ۴۴

۵. تحولات در آموزه منجی موعود ۴۵

فصل چهارم: منجی گرایی در آیین هندو ۴۹

۱. آیین هندو ۴۹
۲. مذهب ویشنو و آموزه منجی موعود ۴۹
۳. ادوار چهارگانه جهانی ۵۰
۴. ترویج اندیشه منجی موعود ۵۱
۵. ویژگی‌های منجی موعود ۵۲

فصل پنجم: منجی موعود در آیین بودا ۵۵

۱. آیین بودا ۵۵
۲. مکتب‌های بودایی ۵۵
۳. نیروانده و بوداسف ۵۶
۴. نکات اساسی درباره منجی موعود ۵۷

فصل ششم: اندیشه منجی موعود در آیین کنفوسیوس و تائو ۵۹

۱. منجی موعود در آیین کنفوسیوس ۵۹
- ۱-۱. دوره یگانگی و هماهنگی بزرگ ۶۰
- ۱-۲. پادشاه منجی ۶۲
- ۱-۳. تای پینگ (صلح بزرگ) ۶۳
۲. منجی موعود در آیین تائو ۶۵
- ۲-۱. چونگ تزه و تای پینگ ۶۵
- ۲-۲. ویژگی‌های منجی موعود ۶۶

فصل هفتم: اندیشه منجی موعود در آیین یهود ۶۹

۱. دوره اولیه: قوم برگزیده و سرزمین موعود ۶۹
۲. دوره دوم: پادشاه آرمانی ۷۰
۳. مسیحا، احیاگر اسرائیل ۷۲
۴. دوره سوم: منجی‌باوری فرجام‌شناختی ۷۴
۵. پسر انسان ۷۵
۶. ویژگی‌های موعودباوری یهودی ۷۶

فصل هشتم: اندیشه منجی موعود در مسیحیت ۷۷

۱. ظهور مسیحیت ۷۷

۲. رستاخیز عیسی علیه السلام ۷۷
۳. چند نکته مفید و مهم ۷۹
۴. تحولات تاریخی ۸۰
۵. ویژگی‌های منجی موعود ۸۲

بخش دوم: مهدویت در آیین اسلام

فصل اول: مصلح جهانی در اندیشه اسلامی ۸۷

۱. اعتقادی اجماعی ۸۷
۲. محدثان اسلامی و احادیث مهدویت ۸۹
۳. تعداد روایات مهدویت ۹۰
۴. تألیفات در باره مهدی موعود ۹۳
۵. تردید در احادیث مهدویت! ۹۵
۶. ارزیابی و نقد ۹۶
۷. بررسی روایت «لا مهديَّ إلا عيسى بن مريم» ۹۹

فصل دوم: تبار شناسی مهدی موعود علیه السلام ۱۰۱

- مقدمه ۱۰۱
۱. انگاره عباسی بودن مهدی موعود ۱۰۲
۲. ارزیابی ۱۰۳
۳. توجیهات ۱۰۵
۴. حسینی یا حسنی ۱۰۶
۵. سخن ابن حجر مکی ۱۰۶
۶. ارزیابی ۱۰۷
۷. نام پدر ۱۰۹
۸. توجیهات ۱۱۲

فصل سوم: ولادت و وجود امام عصر علیه السلام ۱۱۵

- مقدمه ۱۱۵

۱۱۶ ۱. دلیل عقلی
۱۱۶ ۱-۱. ضرورت وجود امام معصوم
۱۱۷ اشکال
۱۱۷ پاسخ
۱۱۸ ۱-۲. منحصر بودن حق به صورت جامع و کامل در امت اسلامی
۱۱۹ ۱-۳. نادرستی دیدگاه‌های دیگر
۱۲۳ نتیجه
۱۲۳ ۲. ادله نقلی عام
۱۲۳ ۲-۱. روایات دوازده خلیفه
۱۲۷ ۲-۲. حدیث ثقلین
۱۳۱ ۲-۳. حدیث «مَنْ مَاتَ»
۱۳۵ ۳. ادله نقلی خاص
۱۳۵ ۳-۱. انتخاب امام پسین توسط امام پیشین
۱۳۶ ۳-۲. روایات غیبت امام
۱۳۷ ۳-۳. روایات جانشینی و نصب امام عسکری <small>علیه السلام</small>
۱۳۷ ۳-۴. روایات ولادت
۱۳۸ ۳-۵. روایات ملاقات در زمان امام عسکری <small>علیه السلام</small>
۱۴۲ ۳-۶. روایات اقامه نماز در امام عسکری <small>علیه السلام</small>
۱۴۳ ۳-۷. روایات دیدار، پس از امام عسکری <small>علیه السلام</small>
۱۴۳ ۳-۸. روایات معجزات
۱۴۳ گفتاری از شیخ مفید

۱۴۵ فصل چهارم: غیبت امام عصر علیه السلام

۱۴۵ مقدمه
۱۴۶ ۱. غیبت صغری و کبری
۱۴۶ ۲. نواب خاصه چه کسانی هستند؟
۱۴۸ ۳. چرا دو غیبت؟
۱۴۹ ۴. کیفیت غیبت
۱۵۰ ۵. حکمت و فلسفه غیبت
۱۵۰ ۵-۱. رازی غیبی
۱۵۱ ۵-۲. حفظ جان امام <small>علیه السلام</small>
۱۵۳ ۵-۳. ابتلاء و آزمایش مکلفان

- ۴-۵. برعهده نداشتن بیعت با هیچ حاکمی ۱۵۳
 ۵-۵. پیدایش مؤمنان از نسل کافران ۱۵۴

فصل پنجم: آثار تکوینی و تشریحی امام در عصر غیبت ۱۵۷

- مقدمه ۱۵۷
 ۱. آثار تکوینی امام غایب علیه السلام ۱۵۹
 ۱-۱. نقش فاعلی امام در جهان ۱۶۰
 ۱-۱-۱. تبیین مسأله ۱۶۰
 ۱-۱-۲. دلایل و شواهد ۱۶۲
 ۱-۲. نقش غایبی امام علیه السلام در جهان ۱۶۷
 ۱-۲-۱. تبیین مسأله ۱۶۷
 ۱-۲-۲. قرآن و نقش غایبی امام در جهان ۱۶۸
 ۱-۲-۳. نقش غایبی امام در نظام خلقت از منظر روایات ۱۷۱
 ۲. آثار تشریحی امام غایب علیه السلام ۱۷۴
 ۲-۱. لطف امامت ۱۷۴
 ۲-۲. حفظ شریعت ۱۷۶
 ۲-۳. هدایت باطنی (ایصال به مطلوب) ۱۸۳
 ۲-۴. رهبری با واسطه ۱۸۵
 ۲-۵. عنایت‌های ویژه ۱۸۶
 ۲-۶. ارتباط از طریق دعا و زیارت ۱۸۷
 نتیجه ۱۸۸

فصل ششم: عمر طولانی امام عصر علیه السلام ۱۹۱

- مقدمه ۱۹۱
 ۱. امکان عقلی عمر طولانی ۱۹۱
 ۲. علوم تجربی و عمر طولانی ۱۹۲
 ۳. طول عمر از نظر ادیان ۱۹۴
 ۴. طول عمر از نظر تاریخ ۱۹۵
 ۵. طول عمر و جوانی ۱۹۶
 نکته پایانی ۱۹۹

فصل هفتم: دیدار با امام عصر علیه السلام در غیبت کبری ۲۰۱

۲۰۱ مقدمه
۲۰۲ ۱. امکان دیدار
۲۰۲ ۱-۱. امکان دیدار از دیدگاه عقل
۲۰۳ ۱-۲. امکان دیدار از نگاه نقل
۲۰۳ ۱-۲-۱. توقیع شریف
۲۰۴ ۱-۲-۱-۱. بررسی سند توقیع شریف
۲۰۶ ۱-۲-۱-۲. مدلول توقیع شریف
۲۰۷ اشکال
۲۰۷ پاسخ
۲۰۷ ۱-۲-۱-۳. تفسیرها و احتمالات دیگر
۲۱۰ ۱-۲-۲. روایات نادیده بودن امام عصر <small>علیه السلام</small> در زمان غیبت
۲۱۲ ۱-۲-۳. روایات ابتلا و امتحان شیعیان
۲۱۲ ۲. وقوع دیدار از حکایت‌های دیدار
۲۱۲ ۲-۱. تواتر حکایت‌های دیدار
۲۱۵ نکته‌های درخور توجه
۲۱۷ ۲-۲. نقل چند حکایت دیدار یا غیبت
۲۳۶ ۳. نسبتی نادرست
۲۳۶ ۳-۱. کلام نعمانی درباره ارتباط با امام زمان <small>علیه السلام</small> در غیبت کبری
۲۳۸ ۳-۲. دیدگاه شیخ مفید درباره امام عصر <small>علیه السلام</small> در غیبت کبری
۲۳۹ ۳-۳. ملاقات با امام زمان <small>علیه السلام</small> در غیبت کبری از دیدگاه فیض کاشانی
۲۴۱ فصل هشتم: همسر و فرزند برای امام زمان <small>علیه السلام</small>
۲۴۱ مقدمه
۲۴۱ ۱. داشتن همسر و فرزند
۲۴۱ ۱-۱. استحباب ازدواج
۲۴۲ ۱-۲. روایات خاص
۲۴۳ ۱-۳. دعاها
۲۴۴ ۱-۴. کنیه ابا صالح
۲۴۴ ۲. نداشتن همسر و فرزند
۲۴۵ ۳. توقف و سکوت
۲۴۵ ۴. دیدگاه برگزیده

فصل نهم: جواز یا حرمت ذکر نام امام زمان علیه السلام ۲۴۷

مقدمه ۲۴۷

۱. اقسام روایات ۲۴۷

۱-۱. حرمت مطلق ۲۴۸

۱-۲. حرمت قبل از ظهور ۲۴۸

۱-۳. حرمت، به دلیل داشتن خطر برای امام علیه السلام ۲۴۹

۱-۴. ذکر نام امام عصر علیه السلام توسط امامان طاهرين علیهم السلام و اصحاب آنان ۲۵۱

نکته ۲۵۳

۲. جمع میان روایات ۲۵۳

فصل دهم: جواز یا حرمت قیام، قبل از ظهور امام عصر علیه السلام ۲۵۷

مقدمه ۲۵۷

۱. حرمت مطلق ۲۵۷

۲. جواز یا حرمت مشروط ۲۵۷

۲-۱. قیام زید ۲۵۸

اشکال ۲۵۹

پاسخ ۲۵۹

۲-۲. قیام یمانی ۲۶۱

فصل یازدهم: قیام با شمشیر ۲۶۳

مقدمه ۲۶۳

۱. معنای حقیقی ۲۶۳

۲. معنای کنایی ۲۶۴

نقد ۲۶۷

۳. جمع بین سلاح روز و شمشیر ۲۶۸

فصل دوازدهم: شرایط و نشانه‌های ظهور ۲۶۹

مقدمه ۲۶۹

۱. شرایط ظهور ۲۷۰

اشکال ۲۷۰

پاسخ ۲۷۰

۲. اقسام نشانه‌های ظهور ۲۷۴

۲۷۴ ۲-۱. طبیعی یا بشری
۲۷۴ ۲-۲. نزدیک یا دور
۲۷۵ اشکال
۲۷۵ پاسخ
۲۷۵ ۲-۳. حتمی یا غیر حتمی
۲۷۷ ۳. بدا ناپذیری نشانه‌های حتمی ظهور
۲۷۸ اشکال
۲۷۹ پاسخ
۲۷۹ اشکال
۲۷۹ پاسخ
۲۸۱ فصل سیزدهم: نشانه‌های پنجگانه ظهور
۲۸۱ مقدمه
۲۸۱ ۱. قیام یمانی
۲۸۱ ۱-۱. زمان قیام یمانی
۲۸۲ ۱-۲. مکان قیام یمانی
۲۸۳ ۱-۳. هدایت‌مداری یمانی
۲۸۴ ۱-۴. فرجام قیام یمانی
۲۸۴ ۱-۵. یمانی در روایات اهل سنت
۲۸۴ ۲. خروج سفیانی
۲۸۵ ۲-۱. حقیقت یا مجاز
۲۸۶ ۲-۲. نام و نسب
۲۸۷ ۲-۳. زمان و مکان خروج سفیانی
۲۸۸ ۲-۴. سیر خروج سفیانی
۲۸۹ ۲-۵. فرجام سفیانی
۲۹۰ ۳. خسف در بیداء
۲۹۱ ۳-۱. خسف در بیداء در قرآن کریم
۲۹۳ پرسش
۲۹۳ پاسخ
۲۹۴ ۳-۲. زمان خسف در بیداء
۲۹۴ ۳-۳. اهمیت و آثار
۲۹۴ ۴. قتل نفس زکّیه

۲۹۵	۴-۱. معنا شناسی نفس زکیه.....
۲۹۵	۴-۲. شخصیتی برجسته.....
۲۹۶	۴-۳. حسنی یا حسینی؟.....
۲۹۷	۴-۴. زمان و مکان شهادت.....
۲۹۸	۴-۵. مصداق شناسی نفس زکیه.....
۲۹۹	۵. صیحه و ندای آسمانی.....
۲۹۹	۵-۱. نام‌ها و نشانه‌ها.....
۲۹۹	۵-۱-۱. فزعه آسمانی.....
۳۰۰	۵-۱-۲. صیحه آسمانی.....
۳۰۰	۵-۱-۳. ندای آسمانی.....
۳۰۱	۵-۱-۴. صدای آسمانی.....
۳۰۱	۵-۲. ویژگی‌های ندای آسمانی.....
۳۰۱	۵-۲-۱. زمان ندای آسمانی.....
۳۰۲	۵-۲-۲. باز هنده.....
۳۰۲	۵-۲-۳. کشتن ندا.....
۳۰۳	۵-۲-۴. محتوای ندا.....
۳۰۴	۵-۲-۵. تأثیر ندا.....
۳۰۵	۵-۲-۶. ندای آسمانی و آمادگی برای قیامت.....
۳۰۶	۵-۲-۷. ندای تشویق کننده.....
۳۰۶	۵-۲-۸. ندای شیطانی.....
۳۰۸	اشکال.....
۳۰۸	پاسخ.....
۳۰۸	۵-۲-۹. تفسیری نادرست از روایات ندا.....
۳۱۱	فصل چهاردهم: جریان انحرافی احمد بصری.....
۳۱۱	مقدمه.....
۳۱۲	۱. معرفی احمد اسماعیل بصری.....
۳۱۳	۲. چگونگی شکل‌گیری جریان یمانی دروغین.....
۳۱۵	۳. بررسی و نقد برخی ادعاهای احمد بصری.....
۳۱۵	۳-۱. ادعای یمانی بودن احمد بصری.....
۳۱۶	نقد.....
۳۱۷	استدلالی دیگر.....

- ۳۱۸ نقد
- ۳۱۹ ۲-۳. دعوی عصمت
- ۳۱۹ نقد
- ۳۲۰ ۳-۳. ادعای وصایت و فرزندى
- ۳۲۱ نقد
- ۳۲۲ ۴. روش‌های احمد اسماعیل بصری در اثبات ادعاهای خود
- ۳۲۲ ۴-۱. استفاده از روایات غیر معتبر و جعلی
- ۳۲۳ ۴-۱-۱. روایت رسول خدا ﷺ در مورد پادشاه عربستان!
- ۳۲۴ نقد
- ۳۲۵ ۲-۱-۴. روایت خلع حاکم مصر
- ۳۲۵ نقد
- ۳۲۶ ۲-۴. تقطیع روایات
- ۳۲۷ ۱-۲-۴. احمد از بصره
- ۳۲۷ نقد
- ۳۲۸ توجیه
- ۳۲۸ ارزیابی
- ۳۳۰ ۲-۲-۴. اولین یار مهدی علیه السلام از بصره
- ۳۳۰ نقد
- ۳۳۰ توجیه
- ۳۳۱ ارزیابی
- ۳۳۳ ۳-۲-۴. پیش‌گویی سطح کاهن
- ۳۳۳ نقد
- ۳۳۴ ۳-۴. تحریف
- ۳۳۵ نقد
- ۳۳۶ ۴-۴. برخورد گزینشی
- ۳۳۸ نقد
- ۳۳۹ ۵-۴. استخاره
- ۳۳۹ ۱-۵-۴. روایت اول
- ۳۴۰ نقد
- ۳۴۰ ۲-۵-۴. روایت دوم
- ۳۴۱ نقد
- ۳۴۱ ۳-۵-۴. روایت سوم

۳۴۱ نقد
۳۴۲ ۴-۶. معجزه
۳۴۳ نقد
۳۴۴ ۴-۷. خواب و رؤیا
۳۴۵ ارزیابی و نقد
۳۴۷ فصل پانزدهم: کتاب و امر جدید
۳۴۷ مقدمه
۳۴۷ ۱. روایات کتاب و امر جدید
۳۴۸ ۲. شرح و تبیین
۳۵۱ نتیجه
۳۵۳ فصل شانزدهم: حکومت جهانی مهدوی، مبانی و دستاوردها
۳۵۳ مقدمه
۳۵۳ ۱. دلایل حکومت جهانی مهدوی
۳۵۳ ۱-۱. عقل و حکومت جهانی مهدوی
۳۵۴ ۱-۲. قرآن و حکومت جهانی مهدوی
۳۵۶ ۱-۳. حکومت جهانی مهدوی در روایات
۳۵۷ ۲. مبانی حکومت جهانی مهدوی
۳۵۷ ۱- ۲. خداپرستی
۳۵۷ ۲- ۲. عدالت‌خواهی و تعالی‌جویی انسان
۳۵۸ ۲- ۳. اسلام و خاتمیت
۳۵۸ ۲- ۴. جهان شمولی اسلام
۳۵۸ ۲- ۵. اسلام و حکومت
۳۵۹ ۲- ۶. حکومت ولایی
۳۶۰ ۲- ۷. امامت معصوم
۳۶۱ ۳. دستاوردهای حکومت جهانی مهدوی
۳۶۱ ۳-۱. جهان شمولی یکتاپرستی و اسلام
۳۶۴ ۳-۲. گسترش فضایل و ارزش‌های دینی
۳۶۵ ۳-۳. برچیده شدن بساط محرّمات الهی
۳۶۶ ۳-۴. جهان شمولی عدالت و مساوات
۳۶۷ ۳-۵. فراگیری امنیت

- ۳۶۸ ۳-۶. توسعه عمران و آبادانی
- ۳۶۹ ۳-۷. رفاه عمومی
- ۳۷۱ ۳-۸. دوستی خالصانه
- ۳۷۲ ۳-۹. رهایی بشریت از آتش فتنه‌های شیطانی
- ۳۷۴ ۳-۱۰. تکامل عقول
- ۳۷۵ ۳-۱۱. تکامل علوم
- ۳۷۶ ۳-۱۲. محو بدعت‌ها و احیای سنت‌ها
- ۳۷۶ ۴. مدت حکومت امام عصر علیه السلام

فصل هفدهم: جهان شمولى اسلام در عصر ظهور ۳۸۱

- ۳۸۱ مقدمه
- ۳۸۲ ۱. روایات تفسیری
- ۳۸۷ ۲. روایات غیب تفسیری
- ۳۹۰ ۳. مدلول روایات
- ۳۹۱ ۴. جهان شمولى اسلام و آیه‌الذکر دین
- ۳۹۴ ۵. جهان شمولى اسلام و قانون
- ۳۹۷ ۶. شبهه روایات متعارض و پاسخ آن
- ۴۰۰ ۷. فتنه شرک
- ۴۰۲ نتیجه

فصل هیجدهم: زمامداران مهدوی در عصر رجعت ۴۰۳

- ۴۰۳ مقدمه
- ۴۰۴ ۱. حاکمان مهدوی پس از امام عصر علیه السلام
- ۴۰۶ ۲. دیدگاه‌ها
- ۴۰۶ ۱-۲. دولت مهدی علیه السلام، آخرین دولت
- ۴۰۶ ارزیابی
- ۴۰۷ ۲-۲. پذیرش بدون توجیه
- ۴۰۸ ارزیابی
- ۴۰۸ ۲-۳. رد مطلق
- ۴۰۸ ارزیابی
- ۴۰۹ ۲-۴. رجعت پیامبر صلی الله علیه و آله و یازده امام
- ۴۰۹ ارزیابی

فهرست مطالب ۱۷

۴۰۹	۵-۲. والیان و نواب امام زمان <small>علیه السلام</small>
۴۱۰	ارزیابی.....
۴۱۰	۶-۲. امامان معصوم <small>علیهم السلام</small> پس از رجعت.....
۴۱۲	ارزیابی.....
۴۱۲	۷-۲. والیان و نائبان ائمه <small>علیهم السلام</small> پس از رجعت.....
۴۱۳	ارزیابی.....
۴۱۳	۳. استمرار امامت امامان اهل بیت <small>علیهم السلام</small> تا قیامت.....
۴۱۷	۴. نقد و نظر.....
۴۱۸	۵. رجعت امامان اهل بیت <small>علیهم السلام</small>
۴۲۳	۶. نقد و نظر.....
۴۲۴	۷. امامت اصالی و نیابی.....
۴۲۵	۸. ادعایی بی اساس.....
۴۲۶	نتیجه.....
۴۲۷	فهرست منابع.....
۴۳۹	نمایه‌ها.....